

Kansalliskirjaston tietohallintostrategia ja kirjastoverkkopalvelut

Kirjastoverkkopäivä

2008-04-11

Juha Hakala, Kansalliskirjasto

Miksi tietohallintostrategiaa tarvitaan?

- **Vuosina 2008-2012 toteutettavien kansallisten (yhteiseen käyttöön tarjottavien) verkkopalveluiden linjaaminen**

- Toiminnan ohjaus: tekniikan kehityksen ja e-aineistojen myötä palvelukirjo laajenee; strategian avulla priorisoidaan niiden toteutusta
- Ennustettavuus: kirjastot (ja soveltuvin osin muut muistiorganisaatiot) tietävät miten kansalliskirjasto aikoo kehittää kansallisia palveluitaan
- Avoimuus: tavoitteista ja niiden toteutumisesta voidaan keskustella ja niitä voidaan tarvittaessa muokata

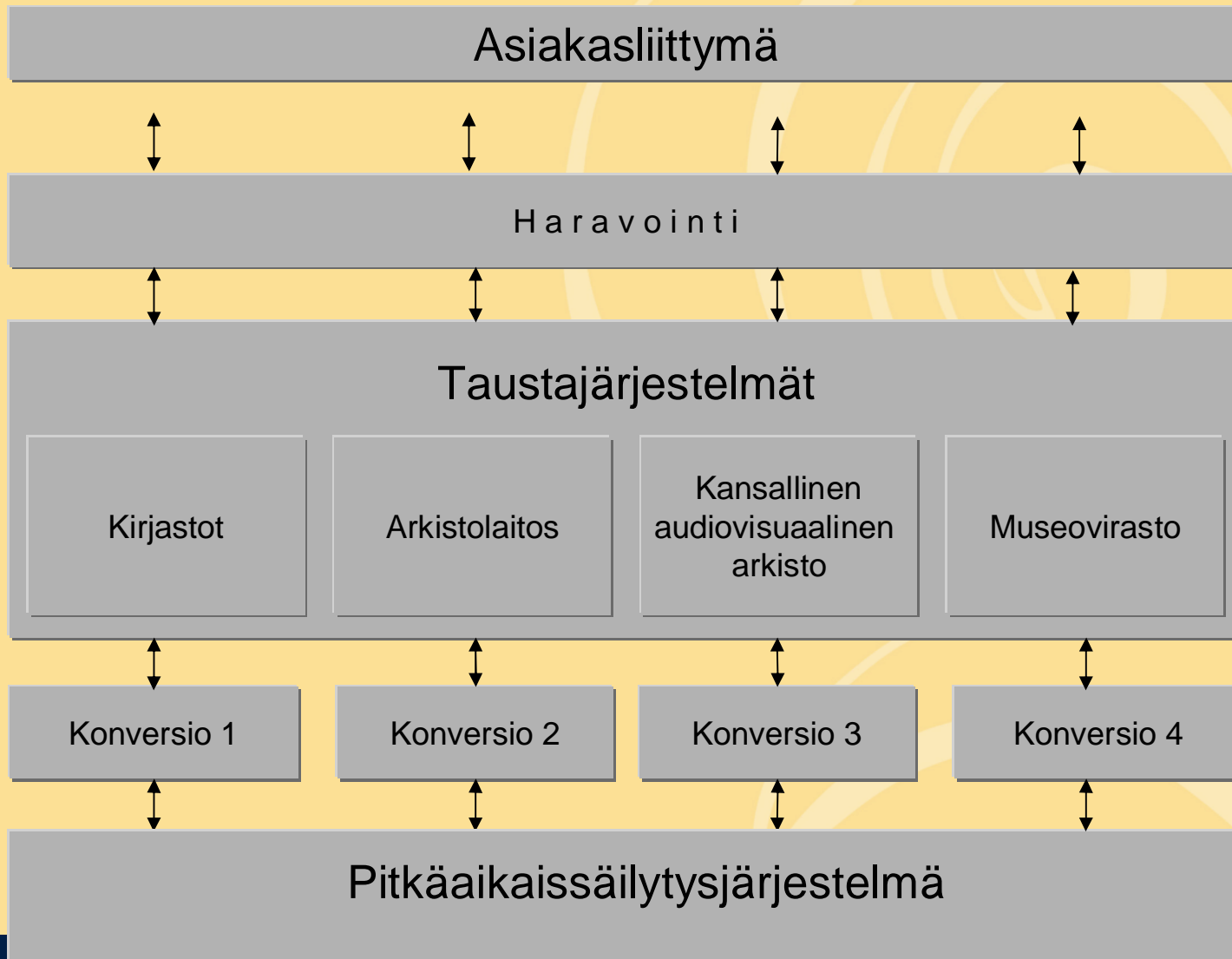
- **Kansalliskirjastolla on yliopistolain mukaan velvollisuus ylläpitää ja kehittää näitä palveluita; muut kirjastot voivat soveltaa niitä tai rakentaa omia ratkaisuja**

- Oleellista on se, että kaikki kansallisen kirjastoverkon sovellukset (ja osin myös muiden muistiorganisaatioiden ohjelmistot) noudattavat riittävän yhteismitallisia standardeja ja periaatteita

Nykytila

- **Kansalliskirjaston triangelitiimi tukenaan ulkopuolisten asiantuntijoiden aivoriihi on laatinut strategiaa kevästä 2007 lähtien**
- **Teksti lähti lausuntokierrokselle tammikuussa 2008; lausunnot saatu mm. CSC:ltä, kirjastosektoreilta, Arkistolaitokselta, Museovirastolta, Opm:ltä ja ValtIT:ltä**
  - Paljon hyvää ja ajatuksia antavaa palautetta
- **Lausuntojen perusteella muokattu lopullinen versio julkistetaan keväällä 2008; teksti on lähes valmis**
  - Triangelitiimin perusteellinen käsittely 9.4.2008
- **Strategian jalkautus on jo käynnistynyt**

Muistiorganisaatioiden järjestelmäarkkitehtuuri

Toimeenpanosuunnitelma

	2008				2009				2010				2011				2012			
Osaaminen ja toimintatavat																				
Järjestelmät																				
Organisaatio																				

Lausunnot: yleistä

- **Strategian esityksiin suhtauduttiin positiivisesti:**

- ”tietohallintostrategia on merkittävä linjaus eri kirjastosektoreiden ja muiden muistiorganisaatioiden keskeisten tietohallintoasioiden organisoimiseksi” (Kansallisarkisto)

- **...mutta joidenkin hankkeiden osalta oli hajontaa**

- Se, mikä yhdelle oli välttämätöntä, oli toiselle mahdotonta

- **Lisäyksiä ja täsmennyksiä toivottiin paljon**

- Palvelukuvaus, jalkautussuunnitelma, muistiorganisaatioiden yhteiset toimintaperiaatteet,...
- Monet näistä toiveista (mutta ei kaikkia) toteutettiin

Yhteenveto hankekannanotoista

- Lausujia yhteensä 13, kaikki eivät kommentoineet kaikkea
- Asiakasliittymä: 9 x Jaa, kerran Ei,
- Kansall. yhteisluettelo: 7 x Jaa, kerran Ei
- Pitkäaikaissäilytys: 7 x Jaa
- Konsortiorakenne: 3 x Jaa, kahdesti Ei, 3 x tyhjää
- Osaamisen kehittäminen: 4 x Jaa
- Johtopäätös: kaikilla hankkeilla tukea, mutta konsortioasioiden esitystapaa hiottava ja asiakasliittymän rooli tehtävä ymmärrettävämmäksi

Kirjastojärjestelmän vaihto

•Muutamissa lausunnoissa esitettiin kirjastojärjestelmän modernisointia, mutta:

- Voyagerin toiminnallisia puutteita voidaan paikata muilla hankkeilla (kansallinen yhteisluettelo, asiakasliittymä, kaukopalveluohjelmiston hankinta)
- Markkinoilla ei ole selkeästi Voyageria parempaa, todella modernia integroitua kirjastojärjestelmää
- Miljoonien eurojen investointi kirjastojärjestelmään ei ole kokonaistaloudellisesti järkevää, koska on sovelluksia/palveluita jotka puuttuvat meiltä tyystin

•Uudessa strategiaversiossa muiden ohjelmistojen rooli Voyagerin täydentäjänä on tuotu selvemmin esille

TH-strategian jalkautuksesta

- **Toimeenpanosuunnitelman tavoitteet on operationalisoitu jalkautussuunnitelmassa projekteiksi, joista muutama on jo käynnissä**
- **1: Konsortiorakenteen uusiminen**
  - Kansalliskirjasto on käynnistänyt nykyistä konsortiomallia koskevan selvitystyön
  - Ensi vaiheessa tavoitteena korkeakoulukirjastojen kirjastojärjestelmäkonsortion luominen
  - Toteutus virkatyönä

TH-strategian jalkautuksesta (2)

•2: Osaamisen ja toimintatapojen kehittäminen

- Kansalliskirjasto selvittää, miten hyvin henkilökunnan osaaminen ja työmenetelmät vastaavat näköpiirissä olevia tulevaisuuden haasteita
- Edellytys tehokkaalle täydennyskoulutukselle
- Työhypoteesi: jatkossa kirjastoissa työskentelee pidemmälle koulutettuja ja erikoistuneita asiantuntijoita
- Toteutus virkatyönä, mahdollisuuksien mukaan

TH-strategian jalkautuksesta (3)

•3: Kansallisen yhteisluettelon luonti

- Kansalliskirjasto on selvittänyt Voyagerin yhteisluettelomodulin korvaamista Alephilla; kirjaston johtoryhmä päätti hankkeen toteuttamisesta 10.4.2008
  - Tekniset edellytykset Lindan laajentamiselle olemassa
- Amk-kirjastojen tulosta Lindaan mukaan pyritään päättämään mahdollisimman pian; tämän jälkeen neuvottelut jatkuvat muiden kirjastojen / kirjastosektoreiden kanssa
- Aleph-hanke toteutetaan virkatyönä, laajennukset edellyttävät lisärahoitusta

TH-strategian jalkautuksesta (4)

•4: Digitoinnin tuotannonohjausjärjestelmän rakentaminen

- Selvitystyö ja mahdollinen toteutus opm:n kansalliskirjastolle vuosille 2008-2009 myöntämän digitoinnin hankerahoituksen avulla
- Kirjojen yms. aineiston massadigitointiin liittyvä prosessin hallinta

• 5-6: Yhteisen asiakasliittymän ja pitkäaikaissäilytysjärjestelmän rakentaminen

- Opm:n tammikuussa 2008 julkaistussa Sähköisen aineiston pitkäaikaissäilytystä ja käyttöä koskevan työryhmän muistiossa esitettiin laajaa muistiorganisaatioiden yhteishanketta näiden palveluiden toteuttamiseksi
- Toive kuultu: Opm käynnistää Kansallisen digitaalisen kirjaston hankkeen keväällä 2008

Kansallinen digitaalinen kirjasto –hanke (KDK)

- **Mukana kirjastoja, arkistoja ja museoita**

- Ensimmäinen laaja yhteinen IT-hanke; tuotantojärjestelmien ja asiakasliittymän & PAS-sovelluksen erottaminen välttämätön ehto
- Kattaa sekä digitoitavan että digitaalisena syntyneen aineiston (mutta ei tutkimusdataa eikä web 2.0 –sisältöjä kattavasti)

- **Jakautuu pilottivaiheeseen (2008-2009) ja toteutushankkeeseen (2010-2011)**

- **Opm:llä kokonaisvastuu; osaprojektien vastuut jaettu**

- Kansalliskirjasto vastaa asiakasliittymästä, Kansallisarkisto pitkäaikaissäilytyksestä

- **Parhailaan luodaan hankkeen ohjausjärjestelmää**

Asiakasliittymä ja PAS: toteutuksen nykytila

- **Kansalliskirjasto ja Kansallisarkisto ovat tutustuneet toistensa suunnitelmiin ja käynnissä oleviin hankkeisiin (KA:n Vapa & Uuden Seelannin NDHA)**
- **Ex Libriksen kanssa keskusteltu alustavasti Primon ja Digital Preservation System:in demoista ja pilotoinnista**
  - Mitään sitoumusta minkään olemassa olevan tai tulevan ohjelmiston hankinnasta ei ole tehty eikä tehdä ilman asianmukaista ohjelmistoprojektia
- **Kirjastot tulee nopeasti perehdyttää näiden uusien sovellusten ”sielunelämään”**
  - Perusteltava miksi julkaisuarkisto ei ole PAS-sovellus ja kerrottava mitä asiakasliittymällä voi tehdä